

GLU360 1 Pedagogikk og elevkunnskap 4, bacheloroppgave

Kandidat 38

Oppgaver	Oppgavetype	Vurdering	Status
i Informasjon	Dokument	Automatisk poengsum	Lever
1 Opplasting av bacheloroppgave	Filopplasting	Manuell poengsum	Lever
2 Opplasting av samtykkeskjema	Filopplasting	Manuell poengsum	Lever

GLU360 1 Pedagogikk og elevkunnskap 4, bacheloroppgave

Emnekode	GLU360	PDF opprettet	16.08.2016 12:57
Vurderingsform	GLU360	Opprettet av	Hilde Lyster
Starttidspunkt:	11.05.2016 08:45	Antall sider	40
Sluttidspunkt:	30.05.2016 13:45	Oppgaver inkludert	Ja
Sensurfrist	201606200000	Skriv ut automatisk rettede	Ja

Seksjon 1

Informasjon

Eksamensinformasjon:

[Eksamensinformasjon for innlevering](#)

Forside:

[Framsidedmal Bachelor-mal med Nord logo](#)

Samtykkeskjema:

[Samtykke til Nord universitets' bruk av prosjekt, kandidat bachelor og masteroppgaver](#)

Opplasting av bacheloroppgave

Opplasting bacheloroppgave

Last opp pdf.-filen her. Maks én fil.

BESVARELSE

Filopplasting

Filnavn	5225992_cand-5952046_5224938
Filtype	pdf
Filstørrelse	406.396 KB
Opplastingstid	30.05.2016 11:56:05

Neste side
Besvarelse
vedlagt

BACHELOROPPGAVE

Emnekode: GLU 360

Kandidatnr.: Marit Storfjord

Innsats i kroppsøving - en del av lærernes vurderingsarbeid

Effort in physical education - part of teachers' assessment work

---

Dato: 30.05.2016

Totalt antall sider: 33

Forord

Jeg ønsker med disse ord å takke alle som har bidratt til å gjøre denne bacheloroppgaven til en realitet.

I forbindelse med denne oppgaven var det satt opp et bachelorseminar. Der var det samlet studenter gruppevis ut i fra hvilke tema vi skrev om. Jeg kom på en gruppe hvor innsats i kroppsøving hovedsakelig var tema. På dette seminaret presenterte jeg min oppgave, samt problemstilling. Det var noen få tips til endringer i publikum, men jeg endte med å beholde oppgaven slik den var. Dette var en dag der studentene sammen med lærere kunne utveksle meninger om hverandres oppgaver, noe jeg setter stor pris på å ha vært med på.

Jeg vil takke lærerne jeg har vært i kontakt med, og som lot meg utføre mine intervjuer. Jeg vil rette en stor takk til Idar K. Lyngstad, som gjennom hele prosessen har hjulpet meg med bacheloroppgaven. Han har bidratt med gode tilbakemeldinger, besvart spørsmål, store som små, og han har kommet med inspirasjon til videre arbeid. Tusen takk!

Marit Storfjord

Sammendrag

I min oppgave har jeg arbeidet med å besvare følgende problemstilling: ”Hvordan tenker og bruker lærere innsatsbegrepet i undervis- og sluttvurdering i kroppsøving på ungdomstrinnet?”. Jeg har benyttet meg av kvalitativt intervju, som jeg har transkribert og bearbeidet for å samle inn data.

Grunnen til at jeg valgte denne metoden er fordi jeg mener dette er en god måte å samle inn tanker, og synspunkter fra lærere med ulik erfaring ved ulike skoler. Jeg har i min forskning intervjuet fire lærere fra tre ulike skoler. Alle underviser på ungdomsskolen, men har variert erfaring. Jeg har vektlagt hva lærerne legger i innsats som begrep, og hvordan dette begrepet blir brukt i vurderingsarbeidet i kroppsøving som fag.

Gjennom intervjuene kom det frem en bred forståelse av innsatsbegrepet fra de fire informantene. Det er mange likheter i hva de legger i begrepet, og det er veldig mye de mener skal være med dersom en elev skal score høyt på innsats. Informantene nevner blant annet at innsats er alt som skjer fra eleven kommer inn i gymsalen til timen er over.

Alle jeg har snakket med er enige om at det er viktig at innsats er et element elevene skal vurderes i. Selv om de fire definerer innsats noe ulikt, ser jeg når jeg leser over de transkriberte intervjuene, at de alle fire er enige. De bruker også innsats på samme måte i vurderingen. De bruker det underveis og i sluttvurdering – altså vurdering av og for læring. Innsats skal ikke bare dreie seg om enkeltindividet, men også om innsats for fellesskapet drar jeg som en rød tråd fra de fire informantene jeg har vært i kontakt med.

Innholdsfortegnelse

Innledning	2
<i>Begrunnelse for valg av problemstilling</i>	2
<i>Problemstilling: Formål og avgrensing</i>	3
Teori	3
<i>Vurdering i kroppsøving</i>	4
<i>Tidligere læreplaner i faget kroppsøving</i>	5
<i>Tidligere forskning</i>	6
<i>Debatt om vurdering</i>	8
Metode	9
<i>Valg av metode</i>	9
<i>Nærmere om intervju som metode</i>	10
<i>Utvalget</i>	11
<i>Gjennomføring</i>	11
<i>Analyse av data</i>	12
Reliabilitet	12
Validitet	13
<i>Etiske hensyn</i>	13
Resultater	14
<i>Lærernes forståelse av innsats</i>	14
<i>Mer rettferdig med innsats som vurderingskriterium?</i>	15
<i>Hvor mye teller innsats i vurderingsarbeidet?</i>	16
<i>Innsats – avgjørende</i>	18
<i>Sammenfatning av resultater og drøfting</i>	19
Konklusjon	22
Litteraturliste	
Vedlegg 1: Intervjuguide	
Vedlegg 2: Informasjonsskriv	

Innledning

Begrunnelse for valg av problemstilling

Som lærer skal man tenke på underveis og sluttvurdering, eller vurdering av og for læring som det også kalles. Kroppsøving som fag skiller seg fra alle andre skolefag. Innsats kommer her inn som et element som skal være tellende i vurderingen, det gjør det per i dag ikke i noe annet fag i skolen. Jeg ønsker gjennom mitt arbeide med denne oppgaven å finne svar på problemstillingen: Hvordan tenker og bruker lærere innsatsbegrepet i underveis- og sluttvurdering i kroppsøving på ungdomstrinnet? For å finne svar på dette har jeg vært i kontakt med fire lærere, og intervjuet dem rundt dette. Dette er lærere som har variert erfaring, men alle underviser i kroppsøving, og alle sammen på ungdomstrinnet. Gjennom intervju med disse lærerne fikk jeg samlet inn materiale som jeg senere har analysert, og sett på i lys av min problemstilling. Grunnen til at jeg ønsker å fokusere nettopp på innsats er at det er et relativt nytt begrep som kom inn som vurderingskriteria i 2012. Derfor er dette et svært aktuelt tema som jeg ønsker å vite mer om før jeg er ferdig utdannet, og selv skal inn i skoleverket og vurdere elever hver dag.

I opplæringsloven § 3-3 andre ledd, andre punkt, står det at det er forskriftsfestet at elevenes innsats er en del av grunnlaget for vurdering i kroppsøving i både grunnskole og videregående opplæring (Forskrift til opplæringslova, 2015). Over mange år har læreplanen blitt endret, og den siste endringen, som omhandler det jeg videre skal drøfte i min oppgave kom i 2012. Da fastsatte kunnskapsdepartementet en revidert læreplan i kroppsøving. Skoleåret 2012/2013 ble denne planen ble tatt i bruk. Innsats har vært et begrep kroppsøvingslærere skulle vurdere etter tidligere. I planen som kom i 2012 blir det igjen tydelig at innsats igjen blir et gjeldende kriteria man skal ta med i betraktningen når man vurderer elevene. I planen fra 2012 står det følgende: ”Opplæringa skal gje elevane eit utgangspunkt for livslang rørsleglede og meistring ut frå eigne føresetnader. I den særlege vurderingsordninga som gjeld for dette faget, er dette ivareteke ved at innsatsen til elevane er ein del av grunnlaget for vurdering.”

(Kunnskapsdepratementet, 2012).

I min studie har jeg lest meg opp på en mengde fagstoff, og derifra lagd spørsmål til mine informanter. Det jeg ønsker å finne ut er hvordan de benytter og definerer innsats i sitt vurderingsarbeid.

Problemstilling: Formål og avgrensning

Min problemstilling er: ”Hvordan tenker og bruker lærere innsatsbegrepet i undervis- og sluttvurdering i kroppsøving på ungdomstrinnet?”

Faget kroppsøving skiller seg fra alle andre skolefag når det kommer til vurderingskriterier. I dette faget teller innsats. Sett fra et lærerperspektiv: Hvordan kan dette begrepet være med å påvirke elevens undervis og sluttvurdering? Jeg har vært i direkte kontakt med lærere som jobber på tre ulike skoler, og har intervjuet disse. Gjennom disse intervjuene fikk jeg et innblikk i hvordan de i det daglige forholder seg til innsatsbegrepet.

Gjennom drøfting vil det komme frem hva innsats innebærer samt på hvilken måte kroppsøvingslærere forholder seg til begrepet, og bruker det i undervis- og sluttvurdering. Det vil være fokus på dette i oppgaven, men flere sider av begrepet vil nok dukke opp. I forskrift til opplæringsloven §3-3 grunnlag for vurdering står det:

Grunnlaget for vurdering i fag er dei samla kompetansemåla i læreplanen for fag slik dei er fastsette i læreplanverket, jf. § 1-1 eller § 1-3 I vurderinga i fag skal ikkje føresetnadene til den enkelte, fråvær, eller forhold knyttet til ordenen og åtferda til eleven, lærlingen eller eleven vere ein del av grunnlaget for vurdering. I faget kroppsøving skal innsatsen til eleven vere ein del av grunnlaget for vurdering.

(Forskrift til opplæringslova, 2015).

Med andre ord er det lovbestemt at ikke bare kompetansemålene skal være det som danner grunnlaget for vurdering. Innsats nevnes her i forskrift til opplæringsloven som et punkt som skal vurderes. Det er altså sistnevnte som belyses i denne oppgaven. Grunnet lengde på denne oppgaven vil det ikke være rom for å gå inn på kompetansemål og ferdigheter i kroppsøving. Dette ble belyst til en viss grad i intervjuene, men det er ikke her hovedfokuset i denne oppgaven ligger. Det vil være naturlig å nevne i noen sammenhenger, men ikke å gå nærmere inn på det. I denne oppgaven er det bruken av innsatsbegrepet i vurdering som skal drøftes.

Teori

I denne delen blir vurderingsarbeid belyst, samt at innsatsbegrepet blir belyst i sammenheng med tidligere læreplaner. Her forklares også hva som menes med innsats i dagens læreplan.

Vurdering i kroppsøving

Elevvurdering er vurdering av elevenes arbeid, det vil si elevenes kunnskaper, ferdigheter, innsats og holdninger (Brattenborg & Engebretsen, 2007, s. 181). Elever på ungdomstrinnet skal vurderes to ganger i året i kroppsøving. Lærer skriver da henholdsvis underveis- og sluttvurdering av eleven. I forskrift til opplæringsloven § 3-4 kan man lese følgende: ”Frå 8.årstrinn og vidaregåande opplæring skal vurdering også givast med talkarakterar. Det skal brukast talkarakterar på ein skala frå 1 til 6” (Forskrift til opplæringslova, 2015). Det er altså lovbestemt at vurderingen skal inneholde tallkarakter. Brattenborg og Engebretsen skriver om at vurdering uten karakterer brukes i den daglige opplæringen, og vurdering med karakter skal benyttes på slutten av hver termin, karakteren skal begrunnes (Brattenborg & Engebretsen, 2007). Her siktes det til vurdering av og vurdering for læring. Man kan se på vurdering av læring som det som er knyttet til elevenes prestasjoner. Vurdering for læring er tilbakemeldinger eleven får på sin læring og kompetanse.

Det som danner grunnlaget for vurdering i kroppsøvingfaget er kompetansemålene og elevens innsats. I tillegg må man være klar over at kompetansemålene må sees i lys av fagets formål. Dette står blant annet i formålsdelen til kroppsøvingfaget: ”Opplæringa skal gje elevane eit utgangspunkt for livslang rørsleglede og meistring ut frå egne føresetnader” (LK06, 2008). Så er det innsats lærerne må ha en klar definisjon av. I Rundskriv ”Udir-08-2012” – Informasjon om endringer i faget kroppsøving i grunnskolen og vidaregåande opplæring” skrives det hva som menes med innsats i kroppsøving:

Innsats i faget kroppsøving innebærer at eleven prøver å løse faglige utfordringer etter beste evne uten å gi opp, viser selvstendighet og utfordrer egen fysiske kapasitet. Det innebærer at eleven samarbeider med andre og bidrar til at andre lærer i faget. Det skal ha innvirkning på karakteren at eleven fortsetter å øve også når det ikke gir resultater i prestasjon eller ferdighetsutvikling.

(Utdanningsdirektoratet, 2012).

Tidligere læreplaner i faget kroppsøving

For å forstå hvorfor ting blir gjort på en bestemt måte i dag, er det viktig å forstå hvordan det var før. Derfor holder det ikke å se bare på dagens læreplan. Jeg må også gå tilbake i tid for å studere tidligere læreplaner. I denne delen er det fortsatt innsats som skal være i fokus. Det vil heller ikke være hensiktsmessig å ta med de eldste læreplanene i en oppgave som denne. Jeg vil konsentrere meg om læreplanene R94, L97 og LK06.

Spørsmålet er om læreplanen sier noe om innsatsbegrepets betydning, eller praksisen av dette begrepet. I takt med samfunnet ellers har, også læreplanen i kroppsøving endret seg over tid. Mange begreper har vært med i læreplanen: holdninger, teori, samarbeidsevne, forutsetninger og innsats. Felles for læreplanene er at vektingen av innsats har blitt vektet ulikt opp gjennom årene. I august 1996 kom læreplanverket L97. Dette læreplanverket trekker frem følgende punkter elevene skal vurderes ut i fra: Ferdigheter, innsats og kunnskap (L97, 1996). Denne læreplanen hadde også informasjon om hvor mye hvert av disse begrepene skulle telle i karaktersetting. Ferdigheter 40%, innsats 40% og kunnskap 20% (By, Nygaard, & Strømskag, 1998). Den læreplanen man nå skal forholde seg til er kunnskapsløftet som kom i 2006. Tidligere planer var bare for grunnskolen, men nå kom det en samlet plan for både grunnskolen og videregående opplæring. Med kunnskapsløftet kom det også endringer i forskrift til opplæringsloven kapittel 3 vurderingsforskriften. Der ble det gjort klart at:

Grunnlaget for vurdering i orden er knytt til om eleven er førebudd til opplæringa, og korleis arbeidsvanane og arbeidsinnsatsen til eleven er. Det inneber mellom anna om eleven er punktleg, følgjer opp arbeid som skal gjerast, og har med nødvendig læremiddel og utstyr.

(Forskrift til opplæringslova 2015).

Vurderingsgrunnlaget skulle være likt i alle fag, derfor falt nå innsatsrelaterte begreper ut.

I rundskrivet fra Utdanningsdirektoratet kommer det fram at vurderingsgrunnlaget i kroppsøving har betydning for opplærings- og vurderingspraksis (Udir-8-2012). Læreplanen er et styrende dokument som lærere må jobbe ut i fra. Læreplanen blir styrende for undervisning og vurdering av elevene.

Innsats har vært med i tidligere læreplaner, men falt ut fra læreplanen som kom i 2006. I 2012 ble læreplanen revidert. Med denne revisjonen kom innsats på nytt inn i læreplanen. I en rapport som Utdanningsdirektoratet publiserte i 2011 står det: "I 1994 ble det gjennomført en omfattende omlegging av skolesystemets videregående opplæring, og det ble utviklet en ny læreplan i kroppsøvningsfaget som felles allment fag i den videregående opplæringen" (Lyngstad, Flagestad, Leirhaug & Nelvik 2011, s. 5) I læreplanverket R94 står det at elevene skal vurderes ut i fra følgende punkter: Kunnskap, ferdigheter og innsatsvilje og samarbeidsevne. Standpunkt karakter i kroppsøving skulle baseres på at overnevnte punkter skulle vektet likt. Innsatsvilje og samarbeidsevne skulle sammen telle 33.33% (R94, 1994).

Læreplanen som er gjeldende i kroppsøving nå er en revidert versjon av læreplanen fra 2006. Dette er læreplanen som skal arbeides og vurderes ut i fra nå, og slik har den vært i hovedsak siden 2012. (Det ble foretatt noen endringer i kompetansemålene i svømming i 2015). Denne planen gjelder også både for grunnskolen og videregående opplæring på lik linje med læreplanen fra 2006. Endringene må sees i i sammenheng med forskriftene til faget kroppsøving og læreplanen. Det er blant annet gjort endringer i §3-3 andre ledd i forskrift til opplæringsloven. Denne delen av loven må sees på i sammen med §3-3 grunnlaget for vurdering for at man tydelig skal se endringene (Udir, 2012). Nå er det ikke lenger angitt hvor mye innsatsbegrepet skal telle i vurderingsarbeid.

Revisjonen fra læreplanen fra 2006 til 2012 ble gjort fordi det var uklarheter om hvordan innsats skulle forstås. Med revisjonen i både læreplanverket og lovverket ble dette presisert. Som nevnt tidligere er fortsatt ikke vektingen angitt slik som tidligere. Når lærere nå jobber ut i fra læreplanverket som ble revidert i 2012, har dette innvirkning på den måten at lærerne selv må avgjøre vektingen av de ulike begrepene. Det blir altså opp til den enkelte lærer å avgjøre hvordan innsats, ferdighet og kunnskap skal vektlegges.

Tidligere forskning

I denne delen skal tidligere forskning på området innsats i kroppsøving belyses. Mine utfordringer i dette kapitlet dekkes godt av det Klaudia Jonskås har skrevet, nemlig at det er

”lite forskning på høyere nivå, særlig når det kommer til elevvurdering og kroppsøving generelt” (Jonskås, 2010, s. 7). I rundskrivet ”Udir-1-2010” står det at med høyere nivå innen forskning menes de krav stilt til Universitets- og høyskolesektoren ved vitenskapelig publisering (Utdanningsdirektoratet, 2010). Annerstedt er også innom at forskning viser at lærerne har et ulikt syn på hva som skal ligge til grunn for vurderingen i kroppsøvingsfaget (Annerstedt, 2010). Dette stemmer også med mine funn fra forskningen jeg gjennomførte. Innsats kommer inn i vurderingsarbeidet og det som nevnes i noen forskning er vektingen av innsatsbegrepet. Hege Kleiberg skriver i sin hovedfagsoppgave at hennes informanter trekker frem de samme punktene elevene skal vurderes etter. Dette er ferdighet, kunnskap og innsats, men hennes informanter har ulik vekting (Kleiberg, 2002). Selv om lærerne arbeider etter de samme kriteriene, målene og læreplan kan vurderingen bli ulik ut i fra hvordan de vektet disse tre vurderingskriteriene.

Mellom 1997 og 2006 ble det som tidligere nevnt anbefalt å vekte innsats 40%. I en kvantitativ studie i 2010 med tittelen: Assessment inn physical education skrevet av Bent Mørken deltok 82 kroppsøvingslærere. Mørken fremstiller gjennomsnittlig vektlegging av kriteriene på følgende måte: Innsats 51%, ferdighet 25% og kunnskap 24%. Lærere tok fortsatt hensyn til individuelle forutsetninger, selv om dette ikke lengre var en del av retningslinjene (Jonskås, 2010, s. 25). Bruken av innsats som kriterium ble gjort ulikt også av disse lærerne.

Claes Annerstedt skriver at ettersom det er umulig å bedømme alt som skjer i kroppsøvingstimen, må det skje et utvalg av hva som skal bedømmes (Annerstedt, 2010). Kroppsøving er et praktisk fag der man er alene som lærer med en stor elevgruppe. Dersom man tenker på klassestørrelse, samtaler og vurderingsarbeid er det en svært krevende jobb som skal nedlegges. Så kommer kravet om tilpasset opplæring i tillegg, dette skal du også tenke på i din undervisning. Du skal være aktivitetsleder, du skal se alle elevene og du skal ikke minst vurdere hver enkelt elev.

Debatt om vurdering

Det er mange som har meninger og synspunkter til innsatsbegrepet. Dersom man utfører et rast søk i google kommer det opp flere avisartikler, og det finnes også uttalelser i blant annet tidsskrifter som Kroppsøving, utgitt av Landslaget Fysisk Fostring i Skolen. Jonskås skriver også om at mange har meninger i sin masteroppgave. ”Mange har meninger om hvordan elevvurderingen bør gjennomføres, men det synes som bare et mindretall har god nok kunnskap om den” (Jonkås, 2009). Det finnes altså uttalelser i offentlig media gjort av mennesker som ikke nødvendigvis er fagpersoner. Likevel har de en mening som blir presentert for offentligheten. Kroppsøvingfaget skiller seg fra alle andre skolefag på flere måter, og debatten dreier seg om hvordan og hvorfor innsats skal brukes i vurderingsarbeid. Petter Erik Leirhaug har skrevet en artikkel der han trekker frem tre eksempler der han snakker for innsats i kroppsøving. Han mener innsats fortjener den plassen det har i kroppsøving. Han skriver ”Ballen er ikke død, før ballen er død”, altså elevene må stå på til de ser ballen ikke er i spill. Man må gjøre sitt ytterste og ikke gi opp før man ser ballen gå over sidelinjen.

Neste punkt han skriver om er: ”Løp uten læring har verdi”. Kort fortalt skriver Leirhaug her om elever som fortsetter aktiviteten, elever som trives i aktivitet. Om man ser langsiktig på dette vil det kunne være en bidragsyter til målet om livslang bevegelsesglede, noe som er positivt for folkehelsen. Det tredje Leirhaug skriver om er ”å være god er også å være en god sparringspartner”. Altså om medelever ikke yter innsats i noen særlig grad, eller er motiverte for aktiviteten vil dette gå ut over enkelteleven. Dersom hele gruppen deltar og viser innsats vil dette være fordelaktig for kompetanseutviklingen til hele klassen (Leirhaug, 2013). Leirhaug får spørsmålet ”Hvorfor skal innsats telle ved vurdering og karaktersetting i kroppsøving, når det ikke gjør det i andre fag?”. Han svarer følgende:

Kroppsøving skiller seg litt fra andre fag ved at kroppen er fagets viktigste redskap, og ved at opplæringen tar sikte på å skape bevegelsesglede og legge grunnlag for aktiv livsstil ut fra egne forutsetninger. Faglige oppgaver forventer at elevene bruker og uttrykker seg med sin egen kropp, noe som gjør kroppsøving en smule mer personlig og emosjonelt enn fag som matematikk og samfunnsfag. Når det å kunne delta i bevegelsesaktiviteter og bli kjent med seg selv gjennom kroppslig utfoldelse er en del av formålet med faget, blir innsats underveis i læringsarbeidet et uttrykk for faglig

kompetanse. Skal dette tas på alvor, er det helt nødvendig at det også verdsettes ved vurdering og karaktersetting.

(Leirhaug, 2013)

Siden innsats er et av kriteriene elevene vurderes etter er det viktig at de vet hva som ligger i begrepet. Elever med god innsats skal få uttelling for dette ved oppgjørets time. For at elevene skal kunne yte og vise god innsats er det viktig med en type avklaring av både begrepet og forventningene lærerne har til en elevgruppe. Når elevene har dette klart for seg vil det være mulig for dem å jobbe mot, og ha noe å strekke seg etter. Gjennom å forklare at innsats er viktig vil dette også kunne bidra til økt motivasjon og deltakelse. Kanskje særlig for elever som ikke føler mestring på feltet kunnskap og ferdighet. På denne måten oppfordrer man elevene til å delta og prøve på ting de kanskje ikke er så gode til, men eleven utvikler seg over tid, og har mulighet til å vise innsats.

Metode

I denne delen skal jeg beskrive metoden jeg har benyttet for å innhente opplysninger til min oppgave. Jeg skal her både bruke teori og fortelle om selve intervjuprosessen fra start til slutt. I denne oppgaven vil intervjuguiden være med som vedlegg. De transkriberte notatene jeg har brukt i prosessen vil ikke være med som vedlegg.

Valg av metode

I min oppgave her jeg valgt å bruke semistrukturert intervju. Denne formen for intervju "...brukes når temaer fra dagliglivet skal forstås ut fra intervjupersonens egne perspektiver" (Kvale & Brinkmann, 2009, s. 47). Måten jeg gjorde dette på var gjennom intervju med lærere som arbeider i ungdomsskolen. Jeg møtte lærerne og stilte spørsmål om hvilke tanker de har, og hvordan de bruker innsatsbegrepet i underveis- og sluttvurdering i kroppøving på ungdomstrinnet. Jeg har intervjuet fire lærere. Grunnen til dette var et håp om å få frem ulike synspunkter rundt innsats som begrep. Jeg ønsket også å se på forskjeller og likheter rundt hvordan innsats blir brukt i vurderingen av elever.

Før jeg skulle gjennomføre intervjuene var det viktig at jeg innhentet en del kunnskap, slik at jeg på den måten kunne stille forberedt i intervjusituasjonen. På denne måten hadde jeg bakgrunnskunnskap og bedre mulighet til å stille oppfølgingsspørsmål. Jeg valgte også å informere mine informanter om temaet for intervjuet i forkant. På denne måten hadde de mulighet til å forberede seg, dersom de følte de hadde behov for dette. Intervjuguiden var viktig for at informantene skulle få de samme spørsmålene, slik at de samme spørsmålene ble besvart i de ulike intervjuene. Jeg forsøkte å bygge opp intervjuene med en litt forsiktig start om læreren, for så å definere innsats og til slutt få høre om hvordan begrepet ble brukt i vurdering av elever. Under selve intervjuet inntok jeg rollen som lytter, og stilte oppfølgingsspørsmål der dette var hensiktsmessig. Intervjuene ble gjennomført hjemme hos informantene. Jeg tok opp intervjuene slik at jeg i ettertid hadde mulighet til å lytte på, og senere transkribere intervjuene. Lengden på intervjuene ble rundt en halv time på hvert enkelt. Dette var slik jeg forventet, etter å ha gjennomført et prøveintervju. I etterkant av intervjuene føler jeg at mengden data som ble samlet inn var tilstrekkelig for å kunne besvare min oppgave.

Nærmere om intervju som metode

Det finnes ulike måter å samle inn data til forskning på. I min forskning valgte jeg å benytte meg av kvalitativ forskningsmetode i min innsamling. Det kvalitative forskningsintervjuet er en metode som søker å få frem menneskers grunnleggende opplevelser av virkeligheten (Kvale & Brinkmann, 2009, s. 49). Jeg gjorde mitt valg av måte å legge opp intervjuene på slik at jeg som intervjuer kunne stille de spørsmålene jeg ønsket svar på. Målet med spørsmålene var å komme nærmere et svar på det jeg forsker på, nemlig min problemstilling. Intervjuobjektet kan da svare fra sitt ståsted og uttrykke sine erfaringer. Intervjuobjektet har også mulighet for å nøyaktig beskrive hva han eller hun mener, opplever, føler og hvordan de handler (Kvale & Brinkmann, 2009). Ut i fra denne definisjonen vurderte jeg at denne måten å intervju på var hensiktsmessig i min studie. Gjennom et slikt arbeide ville jeg få mulighet til å stille spørsmål og få svar fra lærernes opplevelser. Et semistrukturert eller delvis strukturert intervju har en overordnet intervjuguide som utgangspunktet for intervjuet, men skriver at rekkefølgen på spørsmål og tema kan varieres (Johannessen, Kristoffersen, & Tufte, 2010, s.137). I forkant av intervjuene lagde jeg en intervjuguide, se vedlegg 1. Det ligger mye planlegging bak en intervjuguide. Mye tid går med på å tenke ut hvilke spørsmål som må

stilles for at man skal få innhentet den informasjonen man er ute etter. Johannessen et.al. skriver at en intervjuguide brukes som en liste over temaer og generelle spørsmål man skal stille i et intervjuet. Ulike tema er valgt ut i fra den problemstillingen forskningen skal belyse (Johannessen, Kristoffersen, & Tufte, 2010, s. 139). I min intervjuguide hadde jeg innsats som hovedtema. Det ble også noen underpunkter rundt dette jeg satte opp på forhånd. Det var: sluttvurdering, undervisvurdering og praktisering. Gjennom å snakke om disse temaene/punktene fikk jeg belyst det jeg ønsket i min forskning.

Utvalget

De fire lærerne som ble intervjuet jobber ved tre ulike skoler, og det varierer hvor lang yrkeserfaring de har. Deres erfaring strakte seg fra 25 år til 40 år. Alle har utdanning innen kroppsøving. Grunnen til at jeg kun har snakket med fire lærere handler om begrensninger som er satt for omfang av denne oppgaven. I dette intervjuet var det bare menn som ble intervjuet. Det hadde vært spennende å hørt om en kvinnelig lærer svarte annerledes. Grunnen til at det bare ble menn er rett og slett fordi dette var de jeg tenkte på først, og det med en kvinnelig mening tenkte jeg først og fremst på i ettertid. Jeg tenkte mest på å få snakket med lærere med ulik erfaring med tanke på tid i yrket. Resultatene som kommer frem i denne oppgaven vil ikke gjenspeile meningene til alle kroppsøvingslærere, dette fordi jeg kun har uttalelser fra fire personer.

Gjennomføring

Jeg valgte å oppsøke den enkelte i deres hjem for at det skulle foregå på deres "hjemmebane". Alle var i forkant klar over at jeg hadde et ønske om å ta opptak av intervjuet, alle syntes dette var greit. "Den kvalitative intervjuer oppfordrer intervjupersonene til å beskrive så nøyaktig som mulig det er opplever og føler, og hvordan de handler" (Kvale & Brinkmann, 2009, s. 49). Jeg valgte å ikke notere noe under intervjuene fordi jeg ønsket at det skulle være mer som en samtale. Alle informantene syntes det var positivt å kunne bidra til min oppgave. Jeg hadde med meg intervjuguiden, og dette var til stor hjelp for å holde en viss struktur, som gjorde at alle intervjuene ble like. Intervjuene ble gjort over flere dager, og jeg intervjuet kun en informant per dag. Dette gav meg også tid til å forberede meg mellom hvert enkelt intervju.

Da jeg kom hjem og alle intervjuer var gjennomført, startet min jobb med å transkribere intervjuene. Dette ble gjort i etterkant av hvert intervju mens jeg enda hadde det ”ferskt”.

Analyse av data

Som jeg nevnte over transkriberte jeg hvert av de fire intervjuene i etterkant. Dette var mulig siden jeg hadde gjort opptak under hvert av de fire intervjuene. Det å ha hvert enkelt intervju omgjort til tekst, gjorde at jeg enkelt kunne finne de sitatene jeg ønsket å benytte i min oppgave. Jeg fikk mange gode svar på spørsmålene som jeg på forhånd hadde laget.

Kvaliteten på intervjuet er avgjørende for den senere analyseringen, verifiseringen og rapporteringen av intervjuet (Kvale & Brinkmann, 2009, s. 174). Derfor er det i etterkant av denne type intervju viktig å vurdere kvaliteten på de svarene man innhentet. Min kvalitetskontroll vil gå ut på å kommentere min undersøkelse i lys av to begreper: Validitet og reliabilitet. Reliabilitet refererer til hvor troverdig resultatene er, og validitet vil si hvorvidt en intervjustudie undersøker det den er ment å skulle undersøke (Kvale & Brinkmann, 2009, s. 118).

Reliabilitet

Gode intervjupersoner er motiverte, samarbeidsvillige, veltalende og kunnskapsrike (Kvale & Brinkmann, 2009, s. 175). Jeg må ta utgangspunkt i at de jeg intervjuet har svart på spørsmålene ut i fra sine meninger og erfaringer. Som nevnt tidligere var det et poeng for meg at mine informanter følte seg mest mulig komfortable i intervjusituasjonen. Jeg ønsket å skape trygghet slik at informantene ikke opplevde dette som en ubehagelig situasjon. Når jeg som forsker møter forberedt til intervjuene kan det oppstå en usikkerhet hos informantene når jeg skal stille spørsmål til deres utøvelse av vurderingsarbeid. Det kan oppstå situasjoner der informanter føler det blir ubehagelig å få denne typen spørsmål. Dette var viktig for meg å unngå. Jeg forsøkte å vise hvor interessert jeg var, og stilte meg ikke kritisk til noe de sa. Alle informantene virket komfortable og delte gjerne av sine erfaringer. Informantene fikk i forkant vite tema for intervjuet, men de fikk ikke tilgang til intervjuguiden. Denne var kun et verktøy for meg.

Under selve gjennomføringen var det viktig for meg at svarene kom direkte fra informantene. Jeg ønsket ikke å påvirke dem i sine svar. Min oppgave ble heller å stille oppfølgingsspørsmål dersom noe var uklart. Som forsker er det viktig å ikke påvirke informantene for å få korrekte data man senere kan bearbeide. Dette var jeg bevisst i forkant og tenkte på det under hvert av intervjuene. Jeg måtte tenke over hvordan jeg opptrådte etter hvert svar og mine reaksjoner underveis. Jeg måtte forsøke å holde meg nøytral.

Validitet

Intervjuguiden ble et viktig hjelpemiddel gjennom intervjuet. Intervjuguiden var utarbeidet på en slik måte at hvis spørsmålene ble besvart, ville jeg innhente nok data til å besvare min problemstilling. I forkant var det min jobb å finne spørsmål som kunne bidra i min forskning. I følge Kvale og Brinkmann er validere er å kontrollere, stille spørsmål og teoretisere (Kvale & Brinkmann, 2009, s. 254-257). Jeg hadde i forkant av intervjuene som blir belyst i denne studien også gjennomført et prøveintervju. Dette gjorde jeg for å undersøke om spørsmålene mine innhentet nok data til å besvare min problemstilling. Kvale og Brinkmann mener man lærer best gjennom å intervjuer (Kvale & Brinkmann, 2009). Min mening etter prøveintervjuet var at mye interessant ble belyst, og jeg hadde fått testet ut intervjuguiden min.

Tolkningsarbeidet ble gjort i etterkant ved hjelp av opptakene som ble gjort under intervjuene. Med å lytte til opptakene kunne jeg nå transkribere intervjuene, og skrive inn hvordan informanten opptrådte. Var informanten sikker i sitt svar, eller var han mer nølende og usikker. Hadde han mye å si, eller var svaret kort.

Etiske hensyn

I følge Kvale og Brinkmann må forskeren reflektere omkring tre etiske retningslinjer når man forsker på erfaringer og meninger hos mennesker: for det første må informert samtykke; videre må materialet behandles konfidensielt; sist men ikke minst må man ta hensyn til konsekvensene av en kvalitativ undersøkelse (Kvale & Brinkmann, 2009, s. 88). Vedlegg nr. 2 inneholder informasjon og samtykkeerklæringsskjema. Dette fikk mine informanter i forkant av intervjuene, slik at de visste hva de takket ja til. Gjennom dette ble informantene informert om hva dataene skal brukes til etter at intervjuet er over. De vet også at deres

meninger og synspunkter vil komme frem i min oppgave, men på samme tid vet de også at de skal anonymiseres. Tanken bak dette er at det ikke skal være mulig for en leser å vite hvem som har blitt intervjuet i studien. Alle jeg var i kontakt med svarte ja etter å ha lest informasjonen jeg gjorde tilgjengelig for dem og signerte samtykkeerklærings skjema.

Resultater

I dette resultatkapitlet skal jeg ta for meg de mest sentrale funnene jeg har gjort. Det vil bli presentert lærernes forståelse av innsats, hvordan innsats kan være med på å gjøre vurdering mer rettferdig ved å være med som vurderingskriterium, ulik vektning av innsatsbegrepet blir nevnt og om innsats kan være en avgjørende faktor i vurderingen mellom to karakterer i sluttvurdering. Noen sitater fra mine informanter vil være med i denne delen. Flere av mine informanter kunne fortelle om at i deres praksis satte de av tid til å snakke om innsats. De forklarte elevene hva de forventet. Noen tok det opp underveis når de syntes innsatsen var lav i gruppen. De tok det opp og forklarte hvilke forventninger de hadde. Dette førte til økt innsats, noe som igjen er positivt for elevenes karakterer.

Lærernes forståelse av innsats

Min analyse viser at informantene har en klar formening om innsats som begrep. Innsats er et begrep som innen kroppsøving kan forstås på ulike måter. Kroppsøvingslærere har alle sin definisjon av begrepet. Noen støtter seg mer til definisjoner gitt av Utdanningsdirektoratet enn andre. Dette kunne jeg se i mine intervjuer. Selv om deres definisjon ikke er ordrett slik som den Utdanningsdirektoratet har publisert gir den samme mening. Gjennom erfaring har mange kroppsøvingslærere tilegnet seg en oppfatning om hva som er bra og ikke så bra med tanke på kunnskap, mestring og innsats og samarbeid i kroppsøving selv om de ikke har det nedskrevet (Kleiberg, 2002).

Informant 1 svarte på spørsmålet om å definere hva innsats er på følgende måte: Ha med gymtøy, være på plass til rett tid, lytte til instruksjoner, ta initiativ, hjelpe andre, være en rollemodell, den som tar i det man klarer, men ikke nødvendigvis den som løper lengst under en coopertest, står på og gjør det beste ut i fra sine forutsetninger. Her kommer det frem

mange tanker om hva læreren legger i innsatsbegrepet. Mange er også i tråd med det Utdanningsdirektoratet skriver i sin definisjon, men noe er også lagt til i denne lærerens definisjon.

Informant 2 og 4 svarer her nesten det samme så bare den enes sitat er med: Er alt du gjør fra du kommer inn til timen til du avslutter. Holder ikke at du yter når det for eksempel er fotball som du føler deg god i og viser innsats. Det blir for smalt. Du kan ikke få uttelling for dette i andre aktiviteter. Lurer du deg unna i andre aktiviteter er ikke det bra. Det er en helhet. Innsats på banen, rydde, for å hjelpe andre, eller laget. Innsats for fellesskapet ikke bare seg selv.

Informant 3 er inne på mye av det samme, men legger til: Det skal ha innvirkning på karakteren at eleven fortsetter å øve også når det ikke gir resultater i prestasjon eller ferdighetsutvikling.

Dette er fire lærere som svarer helt uavhengige av hverandre, likevel er de inne på mye av det samme. Alle de fire informantene har gjort seg opp men formening om hva innsats er, og hvilke kriterier som skal oppnås for å få god innsats i deres timer.

Mer rettfærdig med innsats som vurderingskriterium?

Innsats er er vurderingskriterium mine informanter snakker varmt om og er glade for at er en del av det de skal vurdere etter. Mener de vurderingen blir mer rettfærdig av at dette begrepet er noe de skal ta med i betraktningen når de vurderer? Slik svarer informant 1 på dette spørsmålet: Ja, rettfærdiggjør karaktersetting gjennom kriteriene. Det blir rettere gjennom å se på innsats. Viktig for sluttresultat. Dersom man i kroppsøving som går ut på å bevege seg ikke står på, men blir belønnet med 5 er det noe som skurrer for meg.

Informant 2: Ja, betyr mye, for eksempel en elev som skal få 5, da begynner pyramiden å bli veldig spiss. Da holder det ikke bare med innsats. Da kommer motivasjon til faget og ferdigheter i faget inn i tillegg. Ikke bare på et felt, men at du er allsidig. På lavere karakterer

tenker jeg at du gjør så godt som du kan, ut i fra dine forutsetninger i alle aktiviteter. Da får du uttelling for dette. Her er svarene til informant 1 og 2 ganske like. De er inne på at innsats er med på å skille elevene. Informant 2 er også inne på at innsats skal telle og kan trekke opp også svakere elever. Det er et kriterium som ikke bare skal hjelpe sterke elever til å oppnå en enda bedre karakter.

Informant 4 svarer på en annen måte: Ja, definitivt. Eksempel: Du har to elever med forskjellig kompetanse i løp og pasning innenfor fotball. Den ene mener han/ hun er ”ferdigutlært” i dette, og bare soser gjennom øvelsen og tydelig viser unødvendigheten av denne, mens den andre står på øvelsen gjennom for å vise sin kompetanse. Hvem ville det være rettferdig å sette høyest vurdering på jamfør gjeldende forskrifter? Her kommer informanten med eksempler fra en konkret situasjon som kan oppstå i en kroppsøvingstime for å underbygge sin mening. Dette viser at dette er noe han har kjennskap til. Her er det viktig med et åpent blikk som lærer, slik at man legger merke til hva som skjer i en slik type samspill mellom elevene.

Hvor mye teller innsats i vurderingsarbeidet?

Det kom tydelig frem på forrige spørsmål at innsats er viktig. Lærerne observerer hele tiden det elevene gjør i timene. De observerer, veileder og kommer med tilbakemeldinger.

Kunnskap, ferdighet og innsats vurderes over tid og gjennom ulike aktiviteter. Det jeg nå ønsket å finne ut var om vektingen til de ulike informantene var lik.

Informant 1: Jeg jobber etter en tredeling: kunnskap, ferdighet og innsats. Innsats litt over 33%. Teori er vanskeligere å måle, har ikke slike prøver. Dyslektikere for eksempel vil her kunne komme uheldig ut, sammenliknet med praktisk arbeid. Kanskje forstår de ikke spørsmål og så videre. Ser kunnskap under utførelsen. Løp, løft, dra og så videre. Her kan man se at denne læreren støtter seg på delinger i kroppsøvingfaget jeg har vært inne på tidligere. Denne delingen likner på tidligere modeller man skulle følge i norsk skole.

Informant 3 hadde tidligere jobbet sammen med informant 1, svarene deres ble like. Altså en slags tredeling her også. Han svarte også at innsats kunne være med på å vippe karakterer opp, eller ned.

Informant 2 hadde en helt annen deling. Han sa: Innsats bør telle 60-70 %. Altså minst det dobbelte av de to foregående informantene. Denne kroppsøvingslæreren mener jeg er inne på noe viktig, nemlig at man kan komme langt med god innsats. Om man øver og prøver gjentatte ganger vil man kunne utvikle seg på ulike felt. Informant 4 var klar på at han benyttet innsats i sitt vurderingsarbeid, men han hadde ikke noe klart svar.

Her kom det frem en del ulikheter. Noen kunne ikke gi et klart svar, mens andre var tydelige på hvor mye de mente innsats skulle telle. Dette viser et bredt spenn fordi noen lærere mener innsats skal telle mer enn andre. Finnes det noen fasit på dette? Det nevnes også andre steder i denne teksten, men det blir naturlig å ta det med i denne delen også. Læreplanmålene skal eleven vurderes ut i fra, dette er en selvfølge for de fleste som arbeider med faget. I forskrift til opplæringsloven § 3-3. kan man lese at:

Grunnlaget for vurdering i fag er dei samla kompetansemåla i læreplanane for fag slik dei er fastsette i læreplanverket, jf. § 1-1 eller § 1-3. I vurderinga i fag skal ikkje føresetnadene til den enkelte, fråvær, eller forhold knytte til ordenen og åtferda til eleven, lærlingen eller lære kandidaten trekkjast inn. I faget skal kroppsøving innsatsen til eleven vere ein del av grunnlaget for vurdering.

(Forskrift til opplæringslova 2015).

Altså skal man vurdere mål, ferdighet og innsats – til sammen en helhet.

Forskrift til opplæringsloven § 3-3 skriver følgende:

(...) elevens innsats er en del av grunnlaget for vurderingen i faget kroppsøving i både grunnskolen og videregående opplæring. Dette betyr at karakterer gitt i halvårsvurderingen og til standpunkt både skal uttrykke elevens oppnådde kompetanse og innsats.

(Forskrift til opplæringslova 2015).

Tidligere i oppgaven er det nevnt at eldre læreplaner hadde en mal på hvor mye de ulike begrepene skulle vektes. I læreplanen som følges i dag er det ikke slik. Den gir hver enkelt lærer rom til å fordele vekting av de ulike begrepene. Dette kan man si at er positivt på den måten at lærerne selv kan bedømme hvordan de vektlegger begrepene. På en annen side kan man se fordeler med hvordan det ble gjort tidligere med gitte prosenter tildelt de ulike begrepene. Det jeg sikter til da er at vurderingen nå kan bli urettferdig på grunn av denne friheten lærerne har fått. Lærerne kan nå vurdere veldig ulikt. Et eksempel kan være at en kroppsøvingslærer skal sette karakterer på sine elever. Han, eller hun er svært opptatt av ferdighetene til elevene, mens en annen er mer opptatt av innsatsen. Det vil da være rom for at denne eleven ville ha fått ulik karakter ut i fra hvilken av disse lærerne som skal sette karakteren. I mine intervjuer ser jeg at det er ulik vekting mellom ulike lærere, og hadde jeg snakket med flere kunne det dukket opp helt andre tall enn de jeg har funnet. Dermed kan det diskuteres om den tidligere måten å gjøre det på med gitt prosentverdi var bedre.

Innsats – Avgjørende

I denne delen tar jeg for meg mine informanternes svar på spørsmålet: Hva mener du om at innsats som begrep er en del av det som skal være med på å avgjøre hvilken karakter eleven får? Her vil det bli presentert et sitat fordi de andre har svært mye til felles med det informant 1 svarte. Alle mener det er naturlig å se på innsats fordi det er en høyst nødvendig del av helhetsvurderingen i faget.

Informant 1: ”Innsats bør være med, særlig med tanke på at samfunnet vi lever i blir mer og mer stillesittende. Transport for eksempel nå kontra før. Det er viktig at elevene i kroppsøving lærer og blir trygge på det å være i aktivitet. Slik at de på den måten fortsetter med dette etter avsluttet grunnskole/ videregående opplæring. Når man da skal studere er det fint å tørre å bli med på fellesaktiviteter/ holde på på egenhånd. Det å ha glede av bevegelse- folkehelse. Røre seg, være med på idrett og lek”.

Mine informanter snakket her om at innsats var et begrep de var opptatt av. De mener at det blant annet er en fin måte for elever som ikke er blant de sterkeste på for eksempel ferdigheter å vise seg frem. De mente at innsats var svært viktig, jamfør svar på tidligere spørsmål og en

fin måte å vise at du ønsker en god karakter selv om de ikke er blant de som løper lengst, eller hopper høyest.

”Hvis deltagelse i timen skal telle med på karakteren, blir karaktersetningen fort subjektiv”. (Aftenposten, 2010). Dette har jeg også vært inne på tidligere. Det er nå rom for å tolke blant annet vektning av begrepene elevene skal vurderes ut i fra. Noe som igjen kan sees på som både en fordel og ulempe for både lærere og elever. Noen lærere likte kanskje bedre modellen med angitt prosent, mens andre igjen er glade for denne tolkningsmuligheten. Jeg nevner igjen det som går på rettferdig vurdering. Hvordan kan man nå sikre seg at vurderingen blir rettferdig når det ikke er like klare kriterier som det har vært tidligere? Dette er et spørsmål jeg gjerne skulle ha besvart, men det er ikke rom for dette med tanke på begrensninger på lengde og avgrensninger jeg har gjort.

”Det er ikke lenger fastsatt i forskriften at elevens forutsetninger skal vektlegges i grunnskolen. Elevenes individuelle forutsetninger er innarbeidet i kompetansemålene” (Udir, 2012). Når jeg leser dette tenkte jeg på elevenes fritidsaktiviteter. Jeg kan ikke finne noe sted at læreren skal ta med dette i betraktningen når de vurderer elevene. Dette fører til ulikheter i enkelte aktiviteter. Det jeg mener er at i utgangspunktet vil en elev som for eksempel er med på turn utenfor skoletiden ha bedre forutsetninger til å klare ulike turnaktiviteter i kroppsøvingstimene i forhold til elever som ikke er med på turn. Elevene vil da stille ulikt i denne aktiviteten, dette gjelder så klart også mange andre aktiviteter elevene driver med på fritiden sin. Her vil det være forskjeller på de individuelle forutsetningene til elevene, men hva menes med individuelle forutsetninger? Er det snakk om fysiske forutsetninger, psykiske forutsetninger, hva elevene er aktivisert med på fritiden? Dette er uvisst, og slik jeg ser det vil det også her være rom for tolkning. Det vil være opp til den enkelte lærer å tolke begrepet individuelle forutsetninger. Nok et punkt som kan føre til subjektiv karaktersetning.

Sammenfatning av resultater og drøfting

Etter å ha sett på svarene til mine informanter kan jeg si at dette er fire lærere som i utgangspunktet har mange like synspunkter når det kommer til elevvurdering. De ser på innsats likt, og er nokså enige i hva som ligger i begrepet. Deres uttalelser er også i tråd med

gitte forskrifter de skal følge i sitt arbeide. Dette er positivt og viser at informantene jeg var i kontakt med er oppdatert, og vet hva de skal se etter når de vurderer sine elever. Mine informanter legger litt mer i innsatsbegrepet enn man kan lese i rundskrivet fra Utdanningsdirektoratet. Mine informanter mener alt som skjer fra timen starter til timen er over går på innsats.

Det er som nevnt en del av punktene lærerne skal vurdere etter som ikke er helt klare. Dette vil kunne føre til subjektiv vurdering av elevene. På spørsmålet om hvordan mine informanter vektet innsats var svarene ulike. Der det går fra å ikke ha noe klart svar på hvor mye innsats teller til at en av informantene vektet det 60-70%. Det er altså ulikt hvor mye de mener innsats skal telle, selv om alle de fire informantene er enige i at innsats er svært viktig å ta med i betraktning når man setter karakterer. Dersom det skal bli en mer rettferdig vurdering av elevene, er det viktig å ha helt klare kriterier elevene skal vurderes på. Det må blant annet da være oppgitt hvor mye ulike begrep skal vektet. Når dette er klart for lærere vil de også ha klarere linjer for hvordan de skal jobbe. Det kom ikke frem gjennom mine intervjuer hva den enkelte likte best av det å ha de mer objektive rammene som fantes før, sammenliknet med de mer subjektive som finnes i dag. Med den mer objektive modellen er det mulig for foreldre og elever å forstå hva som ligger til grunn for vurderingen. Det er viktig at dette er forståelig fordi det er mulig å klage på standpunkt karakter som settes i 10.-klasse. Dersom en lærer skulle motta en klage på satt karakter er god dokumentasjon viktig. Læreren må kunne dokumentere og forklare hvorfor eleven fikk denne karakteren.

Dette er det jeg mener med at informantene jeg har vært i kontakt med definerer innsats på en noe lik måte. Man kan se at de trekker frem det at det handler om den jobben du gjør fra du kommer inn i gymsalen til timen er over. Det handler om å gjøre så godt man kan, ut i fra sine forutsetninger. ”Udir-08-2012”: ”Innsats i faget kroppsøving innebærer at eleven prøver å løse faglige utfordringer etter beste evne uten å gi opp, viser selvstendighet og utfordrer egen fysiske kapasitet”. Om man har disse definisjonene i bakhodet når man leser rundskrivet ”Udir-08-2012” ser man mange likheter. Her mener jeg det kommer frem at mine informanter er klare over retningslinjene som er satt, og definisjonen av innsats i dette rundskrivet.

Det står også om samarbeid i rundskrivet: (...)Det innebærer at eleven samarbeider med andre og bidrar til at andre lærer i faget(...)"(Utdanningsdirektoratet, 2012). Dette er alle informantene inne på. De snakker om samarbeide med enkeltelever, eller for laget de er på. Dette er også i tråd med retningslinjene.

Mine informanter legger mer i innsats enn det som står i rundskrivet fra Utdanningsdirektoratet. Der er det konkrete ting som er trekkes frem. Mine informanter, trekker frem de samme tingene, men ønsker å se på enda mer i sine vurderinger. De mener som sagt at det handler om alt fra timen starter til du går i dusjen. Det handler om å gjøre en innsats for å få frem og sette opp nødvendig utstyr for at timen skal starte. Dette ser lærerne på som positivt. Det samme gjelder ved timens slutt, lærere merker seg her hvem som gjør en innsats og hjelper til med oppryddingen. Innsats er i følge informant 2 uttalte følgende om innsats: "Det er det viktigste ordet i kroppsøving!". Dette er hans personlige mening, men jeg tror ut i fra det jeg har lest og erfart med vurderingsarbeidet at flere er enige med ham. Dette begrepet er på mange måter med på å rettferdiggjøre vurderingen i dette faget.

Leirhaug (2013) er inne på dette med å få uttelling for innsatsen i kroppsøving i sin artikkel. Han nevner at innsats er en sak, ferdigheter en annen. "Slik sett vil det å yte målrettet innsats være fundamentalt i mange aktiviteter, også der eleven selv ikke mestrer aktiviteten så godt" (Leirhaug 2013). Innsats er blant det som er med på å skille vurderingen, og kroppsøving som fag fra andre fag. Det blir slik jeg kan forstå uttalelser fra mine informanter og saker jeg har lest i media sett på som svært viktig, og bra at innsats igjen er et kriterium man skal vurdere etter.

I forskrift til opplæringsloven § 3-3 kan man lese:

Innsats i faget kroppsøving innebærer at eleven prøver å løse faglige utfordringer etter beste evne uten å gi opp, viser selvstendighet og utfordrer egen fysiske kapasitet. Det innebærer at eleven samarbeider med andre og bidrar til at andre lærer i faget. Det skal ha innvirkning på karakteren at eleven fortsetter å øve også når det ikke gir resultater i prestasjon eller ferdighetsutvikling.

(Forskrift til opplæringslova 2015).

Konklusjon

Så hvordan tenker og bruker lærere innsatsbegrepet i underveis- og sluttvurdering i kroppsøving på ungdomstrinnet?

Gjennom mine intervjuer kom det frem at alle informantene tar med i betraktning elevenes innsats i sitt vurderingsarbeid. Alle jeg var i kontakt med mente at innsats var positivt å ha med som vurderingskriteria. Mine resultater viser at lærerne jeg var i kontakt med både har skaffet seg kunnskap om hva som ligger i begrepet innsats, og at de anvender dette begrepet flittig i sitt vurderingsarbeid. Kunnskapen har de skaffet seg gjennom sin erfaring som kroppsøvingslærer, gjennom å lese for eksempel rundskriv og liknende samt å reflektere og diskutere med andre. Det trekkes frem at det er helhetsinntrykket av elevene som vurderes når karakter skal settes.

Ulike lærere vektlegger innsats ulikt. Det strekker seg fra ca 30% til 70%. Dette er også i tråd med den forskningen jeg har funnet på feltet innsats i kroppsøving. Det varierer hvor mye ulike lærere vektet innsats, og i tidligere retningslinjer er det beskrevet at innsats skal vektes 40%. Noen lærere bærer fortsatt preg av denne vektningen. Bent Mørken fremstilte i sin studie gjennomsnittlig vektning av kriteriene. Snittet han fant visste at lærerne vektet innsats hele 51%. Dette viser at ikke bare informantene i min studie, men også flere andre ser på innsats som et viktig vurderingskriterium.

Jeg tror mine informanter til tross for en del ulikheter setter rettferdige karakterer med tanke på refleksjoner som kom frem gjennom intervjuene. De ser på helhetsinntrykket en elev har gitt, og innsats kan være med på å avgjøre dersom de er i tvil om en karakter. Grunnet lite forskning på innsats i kroppsøving er det vanskelig å få et godt inntrykk av hvordan begrepet benyttes av ulike lærere på skolene rundt om i Norge. Derimot tyder mye på at svært mange lærere vektlegger innsats som kanskje det viktigste kriteriet i kroppsøvingen. Selv om du ikke når toppen når det kommer til ferdighet og kunnskap, kan innsats veie opp for mye av dette. Det er tross alt innsatsen og den livslange bevegelsesgleden som er med på å avgjøre om elevene også etter avsluttet skolegang fortsetter å bevege på seg. Det er ingen hemmelighet at samfunnet vi lever i i dag er i ferd med å bli stadig mer stillesittende. Derfor er dette et godt poeng. Dersom innsatsen og gleden over å bevege seg er der, kan man kanskje klare å snu

denne trenden. Man kan motivere ungdom til å bevege seg mer, se gleden i det å bevege seg. På denne måten kan man på lang sikt unngå ulike livsstilssykdommer.

Det finnes begrensninger i denne oppgaven som gjør at denne undersøkelsen ikke er representativ for andre enn dem denne undersøkelsen omfatter. Det er for eksempel bare menn som er intervjuet i min undersøkelse, slik at data fra kvinnelige lærere ikke er med i undersøkelsen. På den annen side har informantene over 20 års erfaring som lærere, noe som tilsier at data i undersøkelsen kommer fra personer med solid yrkeserfaring. Det hadde vært interessant og for eksempel snakket med mange flere og av begge kjønn, samt sett på eventuelle ulikheter mellom lærere med mye, kontra lite erfaring i yrket. Det kunne også vært interessant og sett på hva elevene mener. Hvordan de føler innsatsen deres påvirker deres vurdering. Så hadde det også være interessant og sett på om man så forskjeller på vurdering gjort av kvinner og menn. Finnes det forskjeller, eller er det likt? Innsats er uansett å anse som viktig i kroppsøving, og ut i fra uttalelser jeg har skaffet virker det som lærere håper innsats har kommet for å bli.

Litteraturliste

- Annerstedt, C. (2010). *Karaktersetting i kroppsøving - problematisk, urettferdig og neppe likeverdig*. I Steinsholt, K. & Gurholdt, K. P. *Aktive liv*. Trondheim: Tapir Forlag. s 233-254.
- Brattenborg, S., & Engebretsen, B. (2007). *Innføring i kroppsøvingdidaktikk* (2. utgave). Kristiansand, Høyskoleforlaget AS.
- By, I., Nygaard, R., & Strømskag, N. (1998). *Kroppsøving på grunnskolens ungdomstrinn. En veiledning for vurdering med og uten karakter*. Oslo: Eksamenssekretariatet.
- Forskrift til opplæringslova. (2015). Hentet 20. mars 2016 fra <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2006-06-23-724>
- Johannessen, A., Kristoffersen, L., & Tufte, P. A. (2010). *Introduksjon til samfunnsvitenskapelig metode*. Abstrakt forlag.
- Jonskås, K. (2009). *Elevvurdering i kroppsøving: Hvordan tolker og praktiserer lærere i den videregående skole elevvurdering etter innføringen av Kunnskapsløftet?* (Mastergradsavhandling, Norges idrettshøgskole) Hentet 8. april 2016 fra <https://brage.bibsys.no/xmlui/bitstream/handle/11250/171420/1/Jonsk%C3%A5s,%20Klaudia%20v2009.pdf>
- Jonskås, K. (2010). *En kunnskapsoversikt over ROU- arbeid innen kroppsøvingfaget i Norge fra januar 1978 - desember 2010*. Oslo: Norges idrettshøgskole

Kleiberg, H. (2002). *Elevvurdering i kroppsøving på ungdomstrinnet - sett fra lærerens perspektiv*. Norges idrettshøgskole. Hovedfagsoppgave i idrettspedagogikk.

Kunnskapsdepartementet. (13. juni 2012). Læreplanen i kroppsøving: Den reviderte Læreplanen Hentet 16. april 2016 fra <http://www.udir.no/kl06/KRO1-03/Hele/Formaal/>

Kvale, S., & Brinkmann, S. (2009). *Det kvalitative forskningsintervju*
Oslo, Gyldendal Akademisk.

L97. (1996). Læreplanverket for den 10-årige grunnskolen. (R. S. Statsråd, Ed.) Oslo, Norge: Kyrkje-, utdannings- og forskningsdepartementet.

Leirhaug, P. E. (2013, 3. juni). *Hvorfor innsats i kroppsøving? Hvorfor skal innsats telle ved vurdering og karaktersetting i kroppsøving, når det ikke gjør det i andre fag?* , Kroppsøving(LFF) Årgang 63, nr.3, s. 20

LK06. (2008). Lærerplanverket for kunnskapsløftet per. august 2008. LK06. Oslo.

Lyngstad, I., Flagestad, L., Leirhaug, P.E., Nelvik, I. (2011) *Kroppsøving i skolen* Hentet fra http://www.udir.no/Upload/larerplaner/forsok/Kroppsoving_i_skolen_rapport_060611.pdf

R94. (1994). Læreplan for videregående opplæring: Kroppsøving Felles allment fag for alle studieretninger. Oslo: Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet.

Utdanningsdirektoratet. (11. august. 2010) *Rundskriv Udir-1-2010. Rundskriv Udir-1-2010* , 95.

Utdanningsdirektoratet. (2012). *Udir-8-2012 Endringer i faget kroppsøving*. Hentet 20.03.2016, fra <http://www.udir.no/Upload/Rundskriv/2012/Udir-8-2012-kroppsøving.pdf?epslanguage=no>

Vedlegg 1: Intervjuguide

Utdanning, modell, fag

Hvilke fag har du fra lærerskolen?

Hvor lenge har du jobbet som lærer?

Hvilke fag underviser du i i dag?

Hvilke erfaringer har du når det kommer til vurdering av elever i kroppsøving?

På hvilken måte trekker du inn innsats i ditt vurderingsarbeidet? (Både underveisvurdering og sluttvurdering)

Hvordan definerer du innsats som begrep i kroppsøving?

Hva mener du om begrepet innsats som vurderingskriteria?

Har skolen du jobber på satt noen retningslinjer på hvor mye innsats skal telle i vurderingen?

Hvorfor har ikke skolen dette? /Hva er dine synspunkter på disse retningslinjene?

Hvor mye mener du innsats teller i ditt vurderingsarbeid?

Kan du si noe om en elevs innsats kan være med på å vippe karakteren opp, eller ned?

“Elevane skal forstå kva eigen innsats har å seie for å oppnå mål” står det i læreplanen.

Hvilket forhold tror du elevene selv har til dette?

Mener du innsats er med på å gjøre vurderingen mer rettferdig? Hvorfor/ hvorfor ikke?

Hva mener du om at innsats som begrep er en del av det som skal være med på å avgjøre hvilken karakter eleven får?

Teller innsats like mye for både sterke og svake elever? På hvilken måte?

Er det noe du mener ikke har kommet frem om innsats gjennom disse spørsmålene som du ønsker å legge til, eller presisere?

Vedlegg 2: Informasjonsskriv

Marit Storfjord

15.03.2016

Fagerbakkvegen 1 7605 Levanger

E-post: marit_storfjord@hotmail.com

Mobil: 97715913

Informasjon om studien Innsats i kroppsøving - en del av lærernes vurderingsarbeid.

Studien er en intervjuundersøkelse blant lærere, studien har som hovedformål å undersøke hvordan innsatsbegrepet benyttes i vurderingsarbeid. Bakgrunnen for undersøkelsen er min bacheloroppgave hvor jeg håper på å få besvart tidligere nevnte spørsmål.

Hva innebærer undersøkelsen?

Undersøkelsen innebærer å delta i individuelt intervju (ca 30 minutter), som tas opp på digital lydfil. Intervjuet transkriberes og bearbeides av meg. Tidspunkt for intervju etter avtale. Intervjuet gjennomføres på en kafé, eller et annet sted som gjør det enkelt for deg.

Hva skal data brukes til?

Data skal brukes i min bacheloroppgave som har tittelen: Innsats i kroppsøving - en del av lærernes vurderingsarbeid. Avsluttende eksamen avlegges ved Nord Universitet.

Hvordan behandles data?

Data behandles konfidensielt og i samsvar med bestemmelser om personvern. Det er frivillig å delta, og du kan når som helst trekke deg ut uten å oppgi grunn. Det transkriberte datamaterialet vil ikke inneholde direkte eller indirekte personidentifiserende opplysninger. Både lydfilet og transkribert data slettes ved prosjektslutt, og datamaterialet vil da være anonymisert.

Min veileder på oppgaven er Idar K. Lyngstad.

Hilsen

Marit Storfjord

Samtykkeerklæring

Jeg gir med dette mitt samtykke til å delta i studien: Innsats i kroppsøving - en del av lærernes vurderingsarbeid.

Jeg er kjent med oppgavens formål.

Innsamlede data behandles konfidensielt og i henhold til bestemmelser om personvern.
Lydopptak av intervjuet og de transkriberte notatene slettes etter at oppgaven er avsluttet.

Jeg har muligheten til når som helst å trekke meg fra studien.

Sted og dato

Underskrift

Opplasting av samtykkeskjema

Opplasting samtykkeskjema

Last opp pdf.-filen her. Maks én fil.

BESVARELSE

Filopplasting

Filnavn	5225992_cand-5952046_5224941
Filtype	pdf
Filstørrelse	158.577 KB
Opplastingstid	29.05.2016 23:40:54

Neste side
Besvarelse
vedlagt

**SAMTYKKE TIL BRUK AV PROSJEKT, KANDIDAT-, BACHELOR-
OG MASTEROPPGAVER**

Forfatter: Marit Storfjord

Norsk tittel: Innsats i kroppøving - en del av lærernes vurderingsarbeid

Engelsk tittel: Effort in physical education - part of teachers' assessment work

Studieprogram: Grunnskolelærer 5-10

Emnekode og navn: GLU 360. Pedagogikk og elevkunnskap 4

**Vi/jeg samtykker i at oppgaven kan publiseres på internett i fulltekst i Brage,
Nords' åpne arkiv**

**Vår/min oppgave inneholder taushetsbelagte opplysninger og må derfor ikke
gjøres tilgjengelig for andre**

Kan frigis fra: _____

Dato: 30.05.2016

_____
underskrift

